

**JORDI ORIOL, text de presentació d'*Europa Bull*,
programa de sala del Teatre Nacional de Catalunya,
2019.**

Europa està feta d'històries, de mites. Històries que dibuixen el nostre imaginari. Que ens expliquen. Que representa que ens representen. Mites que fan història. Europa, en si mateixa, ja és un mite. El seu propi nom el deu a aquella bella princesa fenícia que fou raptada per Zeus, el déu totpoderós de l'Olimp. Zeus, representant màxim del poder i la justícia, protagonitza aquí —una vegada més— el desordre i la injustícia: es transforma en toro per enganyar Europa, apropar-s'hi, raptar-la, creuar nedant el Mediterrani, per arribar a Creta, i violar-la. És, si més no, peculiar, i també revelador, que aquest sigui el mite que ens donà el nom; i més encara, que sigui un dels símbols representatius de la Unió. És una gran paradoxa que, avui, els actuals fenicis (libanesos, sirians...) facin el mateix trajecte creuant el Mediterrani, raptats per la idea d'Europa, i, pel camí, siguin violats, extorsionats i els neguem l'asil deixant-los morir al mar o empresonant-los en eufemístics «camps de refugiats». Ells que, precisament,

donaren nom al nostre continent. Vet aquí la nostra fraternitat.

Però de la continuació del mite, en podem extreure més coses. El pare d'Europa, rei de Fenícia, en assabentar-se del rapte de la seva filla, ordena als seus fills (Cadme, Fènix i Cílix) que surtin a buscar la seva germana, amb la prohibició de tornar sense ella. Els tres germans, després d'un llarg temps infructuós en la cerca, acabaran fent vida a l'exili, però abans de desistir, Cadme recorrerà al famós Oracle de Delfos per esbrinar on trobar Europa. La resposta de l'Oracle serà desconcertant: «Abandona aquesta empresa, i en sortir d'aquí, cerca una vaca amb una taca en forma de quart de lluna al front. Llavors, segueix-la fins que aturi el seu camí. Allà on jegui, funda una ciutat, perquè aquesta serà la teva terra». I fent cas de l'Oracle, Cadme, després de localitzar la vaca, la segueix durant tres llargs dies; la vaca cau morta, i allí funda Cadmea, la futura famosa ciutat de Tebes, símbol de la civilització d'Occident. És curiós pensar que, d'alguna manera, sense saber-ho, Cadme funda «Europa» en el moment en què l'oblida.

S'explica, a més, que el mateix Cadme fou el portador de les lletres a Occident. El que va escampar l'alfabet per tot arreu on va passar en la recerca infructuosa de la seva germana Europa. I fou gràcies a aquest alfabet (amb el que actualment ens comuniquem la majoria d'europaus) que ens arribà aquesta i les altres històries que han anat sedimentant i forjant l'Europa que avui coneixem.

El maig del 2018, funcionaris búlgars de la duana amb Sèrbia, detenien una vaca per haver entrat a la Unió Europea de manera il·legal. La vaca, de nom Penka i amb una peculiar taca amb forma de quart de lluna al front, va ser condemnada a mort per no anar degudament documentada. O això diu l'hemeroteca.

Segons la Wikipèdia, el 1995, durant el Consell Europeu a Madrid, el canceller alemany Helmut Kohl va demanar que canviessin el nom de la moneda única europea, fins llavors anomenada ECU (European Currency Unit), perquè li sonava com Ein' Kuh («una vaca», en alemany). Aquest va ser el motiu per canviar el nom de la moneda, i anomenar-la —a partir d'aquell moment— Euro. O això diuen.

Conten que, el 1929, un comte austríac anomenat Richard Nikolaus Graf Coudenhove-Kalergi va proposar com a himne d'Europa el quart moviment de la Novena simfonia de Beethoven. Segons conta la història, cent cinc anys enrere, el novembre de l'any 1823, i després de passar-se deu llargs anys encallat en la seva escriptura, Ludwig van Beethoven (completament sord) acabava la composició del darrer moviment del que seria la seva última simfonia. Anton Schindler, amic i biògraf del compositor, ho explica al seu diari personal: «Tot anava bé fins que començà el quart moviment. Llavors es va encallar. Deu anys van haver de passar, fins que un dia Beethoven va entrar a l'habitació i va cridar: "Eureka!", tot mostrant-me un quadern amb les paraules: "Deixeu-nos cantar l'Oda de l'immortal Schiller!".»

Segons s'explica, quaranta anys abans, el 1785, Friedrich Von Schiller escrigué l'Oda a la Llibertat, títol que aviat les autoritats censuraren per por que despertés el mateix sentiment llibertari de la imminent Revolució Francesa. Schiller canvià «llibertat» per «alegria», i convertí —sense saber-ho— l'himne de la Unió Europea en un cant a la joia i al «passi-ho bé».

I és que, ben mirat, el nom sí que fa la cosa. No sabem pensar en coses que no podem anomenar. Perquè els pensaments... són probablement una conseqüència inevitable del llenguatge. Les paraules, les frases que usem per transmetre internament o externament el que pensem, ens defineixen. Ens escriuen, de la mateixa manera que ho fan totes aquestes històries i mites. Com el de la Torre de Babel –per exemple– que descriu la dificultat que tenim els humans per construir plegats (units) sense abans entendre'ns, reconeixem'ns. Actualment, però, la llengua que se suposa que sabíem, que reconeixíem, esdevé del tot confusa, fins a l'extrem que una simple opinió en forma de tuit o de cançó pot ser entesa com un acte de terrorisme, i per tant, motiu de presó. Així mateix, paraules com «democràcia» o «justícia» han anat perdent valor; el feixisme, de tant estar en voga, s'ha desgastat; el blau o el roig abans eren colors; i aquells termes de *liberté, égalité* o *fraternité*... han quedat descatalogats.

En moments com aquest, i després de tants -ismes, com podem creure en la Unió Europea sense recórrer als EU-femismes?

Europa ve a ser un gran parc temàtic: la representació estèril d'allò que havia estat, les runes d'allò a què havíem aspirat. Una mena de parc d'atraccions on el capitalisme desbocat ens aboca a l'entreteniment constant, als núvols de sucre i a les llumetes intermitents de neó. Una eufemística fireta on posen l'Himne a l'Alegria per fer-nos creure que tot va bé. Que tenim el control. Que nosaltres decidim. Que podem fer el que vulguem. Que som lliures.

Però realment ho som? Podem triar? Pensem realment per nosaltres mateixos? O són els polítics, o els mitjans de comunicació, o la nostra pròpia cultura, els que pensen i trien per nosaltres? Els que dicten les pors, els nostres desitjos i, en darrera instància, les nostres accions? Qui controla les nostres vides? Qui té el comandament? Nosaltres? O tots aquests paràsits que acollim sense adonar-nos-en?

Potser nosaltres no som més que el mitjà de la cultura. Els seus hostes. I encara creiem que seguim controlant la nostra vida. Però no som més que éssers posseïts. Perquè tots posseïm i estem posseïts. Sempre hi ha alguna cosa de fora vivint dins un mateix. La vida d'un mateix és el vehicle perquè es manifesti alguna cosa. Un esperit

pervers. Una teoria. Un eslògan publicitari. Una campanya de màrqueting. Una doctrina religiosa. Una estratègia política.

Els experts en cultura grega antiga diuen que la gent d'aquella època no creia que els seus pensaments fossin realment seus. Quan tenien una idea, pensaven que un déu o una deessa els estava donant una ordre. «Que Apol·lo els estava dient que fossin valents». «Que Afrodita els estava dient que s'enamoressin». «Que Atena els donava la solució». «Que Lete els feia oblidar. I Mnemòsine els feia recordar.»

Ara, la gent escolta un anunci d'un iogurt grec cremós sense sucres afegits i surt corrents a comprar-lo. Com a mínim els grecs de l'Antiguitat eren sincers.

Avui dia es fa difícil saber què és el que un vol. Amb tantes coses que passen al nostre voltant... com podem saber què volem? Com podem creure en nosaltres mateixos?

Tot ens distreu. Hi ha massa soroll. George Orwell ho va entendre tot

a l'inrevés. El Gran Germà no ens està observant. Està cantant i ballant. Està traient conills d'un barret de copa. El Gran Germà està reclamant constantment la seva atenció, mirant d'assegurar-se que sempre estiguem distrets. Que perdem la capacitat de pensar, d'imaginar.

I això és molt pitjor que ser observat. Sense imaginació, ja ningú pot ser una amenaça. El soroll és la nova arma del poder. És la manera més eficient per convertir el poble en un ramat.

Europa bull. Europa cou. Europa cow. Europa cau.